

14. Oikeusaputoimisto

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin oikeusaputoimiston toiminnasta v. 1943 oli seuraava:

Joulukuun 16 p:nä pidetyssä kaupunginvaltuuston kokouksessa valittiin oikeusaputoimiston johtokuntaan v:ksi 1943 seuraavat jäsenet: asianajaja N. Aronen, oikeusneuvosmies G. Nybergh, varatuomarit R. Nybom ja I. Sahlän sekä toimittaja A. Sumu. Näistä johtokunta valitsi puheenjohtajaksi oikeusneuvosmies Nyberghin ja varapuheenjohtajaksi asianajaja N. Arosen. Kaupunginhallituksen edustajana johtokunnassa oli varatuomari E. Tulenheimo.

Johtokunnalla oli vuoden aikana viisi kokousta, joissa käsiteltiin pääasiassa juoksevia asioita.

Oikeusavustajan tointa hoiti edelleen varatuomari N. Lindegrén ja apulaisoikeusavustajan tointa varatuomari Y. Hämesalo. Toimistoapulaisena oli lakitieteenylioppilas S. Lindegrén, joka nautti virkalomaa kesäkuun 21 p:stä joulukuun 31 p:ään sijaisenaan konttoristi H. Näntö. Kesälomasijaisina toimistossa olivat varatuomari M. Eklund ja konttoristi H. Näntö.

Toimiston menosääntö nousi kertomusvuonna 239 351 mk:aan oltuaan edellisenä vuonna 227 092 mk. Lisämäärärahaa saatiin vuoden aikana yhteensä 75 312: 40 mk, josta 800 mk johtokunnan jäsenten korotettujen palkkioiden maksamiseen, 64 865: 40 mk viranhaltijain kalliinajanlisäysten suorittamiseen, 7 967 mk synnytysloman saaneen toimistoapulaisen sijaisen palkkaamiseen ja 1 680 mk korotetun vuokran maksamiseen. Menoja oli kaikkiaan 320 102 mk.

Oikeusaputoimisto sai vuoden varrella entiseen tapaan toimeksiantoja Tukholman kaupungin oikeusaputoimistolta (Stockholms stads rättshjälpsanstalt). Sitä paitsi oltiin molemminpuolisessa yhteydessä erinäisiin kotimaassa toimiviin oikeusaputoimistoihin.

Muuten oikeusaputoimiston toiminta jatkui entiseen tapaan. Sota-aika vaikutti kuitenkin jossain määrin toimintaan. Asiakkaiden ja asioiden luku oli sota-aikana jonkun verran normaalia vähäisempi. Asioiden laatukin oli osittain muuttunut, kun sotilas- ja työvelvollisuusasiat jatkuvasti eri muodoissa joutuivat toimiston käsiteltäviksi työpalkkariitojen pysyessä vähäisinä mikä taasen johtui vallitsevasta hyvästä työtilanteesta. Jäljempänä seuraavat numerotiedot valaisevat tarkemmin oikeusaputoimiston toimintaa kertomusvuonna.

Käyntien luku oli 8 322, edellisenä vuonna 8 952, v. 1941 10 064 ja v. 1940 11 609.

Eri kuukausien osalle käynnit jakoutuivat seuraavasti:

Kuukausi	Vastaanotto-päiviä	Käyntejä		Kuukausi	Vastaanotto-päiviä	Käyntejä	
		kaikkiaan	päivää kohden			kaikkiaan	päivää kohden
Tammikuu	24	737	30.7	Heinäkuu	27	846	31.3
Helmikuu	24	626	26.1	Elokuu	26	795	30.6
Maaliskuu	26	679	26.1	Syyskuu	26	670	25.8
Huhtikuu	24	656	27.3	Lokakuu	26	673	25.9
Toukokuu	25	657	26.3	Marraskuu	26	641	24.7
Kesäkuu	23	751	32.7	Joulukuu	25	591	23.6
				Yhteensä	302	8 322	27.6

Kuten edellä olevasta yhdistelmästä ilmenee, oli oikeusaputoimisto vuoden aikana avoinna 302 päivää. Käyntien luku päivää kohden oli 27. s, niiden oltua edellisenä vuonna 29.4 ja v. 1941 33. s.

Suurin käyntien luku samana päivänä oli 60 ja pienin 3.

Alempana olevat tilastotiedot osoittavat rekisteröityjen asiain luvun ja rekisteröityjen asiakkaiden säädyn, ammatin y.m. nüssä asioissa, joissa toimisto ryhtyi oikeudenkäyntiin, kirjallisiin tehtäviin tai pitempiin suullisiin neuvotteluihin.

Tällaisten asiain kokonaismäärä oli 1 278, josta 1 257 oli kertomusvuonna tulleita ja 21 edellisenä vuonna ratkaisematta jääneitä. Kirjallisia toimituksia oli 1 306, niistä hakemuskirjoja 889.

Säätynsä tai ammattinsa ja sukupuolensa mukaan kävijät ryhmittäytyivät seuraavasti:

	Mp	Np	Yht.		Mp	Np	Yht.
Alistajia	1	—	1	Lehdenjakajia	—	1	1
Asemamiehiä	1	—	1	Leipureita	4	2	6
Asentajia	19	—	19	Liikeapulaisia	—	15	15
Autonapumiehiä	3	—	3	Liikkeenharjoittajia	3	1	4
Autonkuljettajia	26	—	26	Lämmittäjiä	1	—	1
Betonityöntekijöitä	1	—	1	Maalareita	13	—	13
Elokuvakoneenkäyttäjää	1	—	1	Maanviljelijöitä	2	—	2
Eläintenhoitajia	1	—	1	Majureita	1	—	1
Eristäjiä	3	—	3	Makkaratyöntekijöitä	1	—	1
Farmaseutteja	—	1	1	Mekaanikkoja	2	—	2
Harjansitojia	2	—	2	Merimiehiä	4	—	4
Hierojia	—	2	2	Metallityöntekijöitä	9	—	9
Hiojia	1	—	1	Moottoriveneenkuljettajia	1	—	1
Hitsaajia	1	—	1	Muonamiehiä	2	—	2
Hovimestareita	2	—	2	Muurareita	2	—	2
Jalkinetyöntekijöitä	1	—	1	Muusikereita	1	—	1
Järjestäjiä	—	1	1	Naimisissa olevia naisia ja leskiä ilman tunnettua ammattia	—	568	568
Kahvinkeittäjiä	—	1	1	Neitejä ilman tunnettua ammattia	—	3	3
Kappaampelijoita	—	2	2	Ompelijoita	—	11	11
Karjakoja	—	2	2	Opiskelijoita	2	—	2
Kassanhoitajia	—	3	3	Pakkaajia	1	5	6
Kauppatarkkustajia	2	—	2	Parmaaajia	1	—	1
Keittiöapulaisia	—	3	3	Partureita	2	—	2
Keittäjiä	—	3	3	Peltiseppiä	9	—	9
Kirjapainotyöntekijöitä	9	1	10	Perämiehiä	1	—	1
Kirvesmiehiä	19	—	19	Pianonvirittäjiä	1	—	1
Kivityöntekijöitä	5	—	5	Poliiseja, ent.	1	—	1
Koloristeja	—	1	1	Postivirkailijoita	1	—	1
Konemestareita	3	—	3	Putkityöntekijöitä	6	—	6
Konttoristeja	1	8	9	Puuseppiä	9	—	9
Koristemaalareita	1	—	1	Rahastajia	—	2	2
Koristeveistäjiä	1	—	1	Raitiovaunun rahastajia	—	1	1
Korpraaleita	2	—	2	Rakennusmestareita	1	—	1
Kotiapulaisia	—	13	13	Rappareita	2	—	2
Koululaisia	1	1	2	Sahureita	1	—	1
Kukkienmyyjiä	—	4	4	Sanomalehdenmyyjiä	1	—	1
Kulkukauppiaita	5	4	9	Seppiä	3	—	3
Kutojia	—	4	4	Siivoojia	—	16	16
Kylmänruoanlaittajia	—	1	1	Silitäjiä	—	7	7
Kylvettäjiä	—	1	1	Sotamiehiä	5	—	5
Laitosmiehiä	1	—	1				
Lajittelijoita	—	1	1				
Lastenhoitajia	—	1	1				

	Mp	Np	Yht.		Mp	Np	Yht.
Sotilaskotisisaria	—	2	2	luettelossa mainitse-			
Talollisia, ent.	1	—	1	mattomia	112	55	167
Talonmiehiä	3	—	3	Vaattureita	5	1	6
Taloudenhoitajia	—	1	1	Vahtimestareita	3	—	3
Tarjoilijattaria	—	9	9	Vakuutusapulaistarkas-			
Tehdastyöntekijöitä	7	47	54	tajia	1	—	1
Teknikoita	1	—	1	Varastonhoitajia	2	—	2
Terveyskaijsijoita	1	—	1	Verhoilijoita	3	1	4
Turkistryöntekijöitä	—	2	2	Viilajia	11	—	11
Työnjohtajia, muualla				Vääpeleitä.....	1	—	1
luettelossa mainitse-				Ylikersantteja	1	—	1
mattomia	3	—	3	Ylioppilaita	2	—	2
Työntekijöitä, muualla				Yövärtijöitä	6	—	6
				Yhteensä	369	808	1 177

Vuoden aikana käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittymisen laatunsa mukaan selvää seuraavasta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:		Testamenttioikeuteen kuuluvia asioi-	
vuokrariitoja	41	ta	11
työ- ja palkkariitoja	78	Yleisiä veroja koskevia asioita	130
muuta saamisoikeuksia koskevia		Holhousasioita	4
asioita	59	Tiedusteluja, hakemuksia, valituk-	
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	2	sia y.m.	337
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:		Vähäpätöisiä rikosjuttuja.....	3
avioeroja	14	Toimeksiantoja	7
avioeroja	132	Sotilasavustuksia koskevia asioita ...	212
perheen elatusasioita	149	Sotilashuoltoeläkkeitä koskevia asi-	
kuolleeksi julistamisia	5	oita	26
Perintöoikeuteen kuuluvia asioita ...	45	Tapaturma-asioita	23
		Yhteensä	1 278

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteistä riippui, vuoden aikana lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi 1 262 kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	268	Juttuja, joissa toimisto otti haas-	
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	138	teen, mutta ei ajanut loppuun	38
Erinäisistä syistä jätetty sillensä	46	Yhteensä	1 262
Annettu eri viranomaisille	772		

Edellä mainitut eri virastoille jätetyt 772 asiaa, joihin ei sisälly Helsingin raastuvan-oikeuteen ja muualle otettuja haasteita, jakautuivat eri viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	29	Korkein hallinto-oikeus	39
Valtioneuvosto	4	Turun hovioikeus	13
Valtiovarainministeriö	5	Sotaylioikeus	2
Ulkoasiainministeriö	1	Tie- ja vesirakennushallitus	1
Puolustusministeriö	4	Postihallitus	1
Kulkulaitosten ja yleisten töiden mi-		Lääkintöhallitus	1
nisteriö	8	Rautatiehallitus	3
Kauppa- ja teollisuusministeriö	1	Vakuutus-oikeus	39
Maatalousministeriö	1	Valtion tapaturmatoimisto	12
Sosiaaliministeriö	118	Puolustusministeriön korvauslauta-	
Kansanhuoltoministeriö	2	kunta	1
Korkein oikeus	14	Arviomistarkastuslautakunta	2

Palkkaneuvosto	1	Uudenmaan piirin perintöverolautakunta	1
Uudenmaan läänin maaherra	238	Uudenmaan läänin liikevaihtoverokonttori	4
Hämeen läänin maaherra	2	Uudenmaan läänin kansanhuoltopiirin piiritoimisto	3
Turun ja Porin läänin maaherra	1	Pulkkilan työvoimalautakunta	1
Viipurin läänin maaherra	2	Tampereen tuomiokunnan tuomari...	1
Helsingin kaupungin:		Hauhon tuomiokunnan tuomari	1
kaupunginhallitus	15	Iisalmen tuomiokunnan tuomari	1
tutkijalautakunta	17	Imatran tuomiokunnan tuomari	1
maistraatti	15	Tammelan tuomiokunnan tuomari ...	1
ensimmäinen kaupunginvouti	7	Helsingin pitäjän kärjäkunnan kihlakunnanoikeus	3
raastuvanoikeus	28	Lohjan kihlakunnan kruununvouti ...	1
huoneenvuokralautakunta	15	Kuhmalahden piirin nimismies	1
vuokrantarkastuslautakunta	10	Helsingin suojeluskuntapiirin esikunta	1
terveydenhoitolautakunta	1	Helsingin suojeluskuntapiirin liikenneoimisto	1
huoltolautakunta	2	Kotijoukkojen esikunnan työvoimatoimisto	36
lastensuojelulautakunta	1	Uudenmaan rannikkoprikaatin esikunta	1
kansanhuoltolautakunta	1		
työvoimalautakunta	49		
työvoimapäällikkö	3		
halli- ja torikaupan valvoja	1		
Jyväskylän kaupunginhallitus	1		
Tampereen kaupungin raastuvanoikeus	1		
Kajaanin kaupungin raastuvanoikeus	1		
Espoon kunnallislautakunta	1		
		Yhteensä	772

Se seikka, että 46 asiaa jätettiin sillensä, johtui, samoin kuin edellisinä vuosina, siitä, etteivät oikeuden etsijät, sen jälkeen kuin oikeusaputoimisto oli ryhtynyt ensimmäiseen toimenpiteeseen eikä sopimusta voitu saada aikaan, enää palanneet, mutta myöskin siitä, ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä siitä, että hakijat eivät joko tahtoneet tai voineet esittää asian edelleen ajamiseen tarvittavaa varattomuustodistusta.

Syynä siihen, että toimisto ei ajanut perille 38 edellä mainittua asiaa, joissa haaste jo oli otettu, oli osittain, että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella oleviin tuomioistuihin, joissa toimiston virkamiehet toimiston johtosäännön mukaan eivät ole velvolliset oikeudenetsijöitä avustamaan, osittain, ettei vastaajia oltu haasteella tavattu tai että asia oli järjestetty ennen oikeuden istuntoa.

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vuoden aikana 189 asiassa. Näistä toimisto ajoi vuoden aikana loppuun 138 asiaa, joista 128 voitettiin ja 10 hävittiin. Helsingin raastuvanoikeudessa esiinnyttiin vuoden aikana toimiston puolesta 276 kertaa 153 päivänä. Kun työpäivien luku nousi 302:een, esiinnyttiin niin muodoin raastuvanoikeudessa suunnilleen joka toinen päivä.